

Subjekty finančního trhu jako účastníci řízení před ČNB

Řízení při dohledu nad finančním trhem

přednáška

Prezentace obsahuje audio záznamy. Záznam lze spustit přes ikonu reproduktoru, většinou na pravé straně slidu. Pokud na některých slidech najdete ikon reproduktorů více, každá z nich obsahuje samostatnou nahrávku.

Účastníci řízení I - identifikace

- Pojem upravený v zák. č. 500/2004 Sb., správní řád (zejm. § 27 a § 28)
- Účastníky jsou:
- v **řízení o žádosti** žadatel a další dotčené osoby, na které se pro společenství práv nebo povinností s žadatelem musí vztahovat rozhodnutí správního orgánu
- v **řízení z moci úřední** dotčené osoby, jimž má rozhodnutí založit, změnit nebo zrušit právo anebo povinnost nebo prohlásit, že právo nebo povinnost mají anebo nemají
- další dotčené osoby, pokud mohou být rozhodnutím přímo dotčeny ve svých právech nebo povinnostech
- osoby, o kterých to stanoví zvláštní zákon

Účastníci řízení II - jednání

- Jménem právnické osoby činí úkony ten, kdo je k tomu oprávněn v řízení před soudem podle zák. č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
- V OSŘ (§21) je stanoveno, že za právnickou osobu jedná:
- **člen statutárního orgánu**; tvoří-li statutární orgán více osob, jedná za právnickou osobu předseda statutárního orgánu, popřípadě jeho člen, který tím byl pověřen; je-li předsedou nebo pověřeným členem právnická osoba, jedná vždy fyzická osoba, která je k tomu touto právnickou osobou zmocněna nebo jinak oprávněna
- **zaměstnanec (člen)**, který tím byl statutárním orgánem pověřen
- **vedoucí jejího odštěpného závodu**, jde-li o věci týkající se tohoto závodu
prokurista, může-li podle udělené prokury jednat samostatně

Subjekty finančního trhu

- **Základní subjekty:**
- ČNB
- Obchodní banky, družstevní záložny
- Nebankovní poskytovatelé spotřebitelských úvěrů
- Investiční společnosti a fondy
- Penzijní společnosti
- Pojišťovny
- Různí zprostředkovatelé (vázaní zástupci)
- Směnárníci

- **Další subjekty:**
- Ministerstvo financí
- Finanční arbitr, a další

Více např. zde:

<https://financnigramotnost.mfcr.cz/cs/popis-financniho-trhu/struktura>

ČNB I

- Není účastníkem řízení, je dohledovým orgánem
- Centrální banka, dohledový orgán
- Základní právní předpis: správní řád + zákon č. 6/1993 Sb., o ČNB
- Zákon o ČNB:
- §1 – ČNB jsou svěřeny kompetence správního úřadu v rozsahu stanoveném tímto zákonem
- § 44 – přehled dohlížených subjektů
- § 44a – přehled dohlížených činností
- § 46c – 46f – speciální ustanovení o správním řízení
- Příjmy ze správních poplatků jsou příjmem ČNB
- Příjem z pokut je příjmem státního rozpočtu

ČNB II

- Speciální zákony vztahující se na vybrané subjekty finančního trhu:
- Zákon č. 15/1998 Sb., o dohledu v oblasti kapitálového trhu
- Tento zákon upravuje působnost a pravomoci České národní banky při výkonu dohledu nad kapitálovým trhem a stanoví některá práva a povinnosti subjektů, které na tomto trhu působí.
- Zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu
- Zejm. § 135-192
- Dohled, opatření k nápravě, správní trestání
- Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách
Zejm. § 25-25e, 26c – 35a, 36a – 36j

Banky I

- Základní právní úprava v zákoně č. 21/1992 Sb., o bankách
- Upravuje vybrané vztahy související se vznikem, podnikáním a zánikem bank se sídlem na území České republiky, včetně jejich působení mimo území České republiky, a dále některé vztahy související s působením zahraničních bank na území České republiky
- § 4-7b problematika licence
- Žádosti o licence přijímá ČNB, která o nich rozhoduje
- Požadavky na kapitál, odborná způsobilost, technické a organizační předpoklady, obchodní plán, atd.
- <https://www.cnb.cz/cs/dohled-financni-trh/vykon-dohledu/povolovaci-a-schvalovaci-rizeni/povolovaci-a-schvalovaci-rizeni-banky/>

Banky II

- § 25-25e dohled a mlčenlivost
- Činnost bank včetně jejich poboček působících na území cizího státu podléhá bankovnímu dohledu vykonávanému ČNB, včetně kontrol na místě. Činnost poboček zahraničních bank podléhá dohledu vykonávanému orgánem dohledu země sídla zahraniční banky + částečně bankovnímu dohledu vykonávanému Českou národní bankou
- Všechny osoby provádějící bankovní dohled jsou povinny zachovávat mlčenlivost o všech údajích získaných v souvislosti s výkonem svého povolání, zaměstnání nebo funkce

Banky III

- § 26-26bb opatření k nápravě
- ČNB může uložit bankám v případě zjištění porušení právních předpisů uložit opatření k nápravě; ta mohou spočívat např. v uložení, aby banka:
  - udržovala kapitál nad minimální úrovní požadavků na kapitál
  - zlepšila uspořádání, strategie, postupy a jiné mechanismy
  - předložila plán na obnovení souladu s požadavky právních předpisů
  - omezila, ukončila nebo neprováděla některé obchody, operace nebo činnosti, které znamenají nadměrné riziko pro banku
  - snížila rizika spojená s jejími činnostmi, produkty nebo systémy, atd.

Družstevní záložny – „kampeličky“

- Základní právní úprava v zákoně č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech
- Regulace nejprve velmi mírná, v 90. letech velké množství pádů „kampeliček“
- Následně posílena regulace, stále mírnější oproti bankám
- Klienti vs. členové
- Stanovy
- V roce 2019 9 registrovaných kampeliček v ČR s cca 12,5 tis. členy

Nebankovní poskytovatelé spotřebitelských úvěrů

- Nový zákon o spotřebitelském úvěru, č. 257/2016 Sb.
- ČNB jako dohledový orgán
- Potřeba licence od ČNB

- Více info např. zde
- https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/dohled-financni-trh/.galleries/vykon_dohledu/povolovaci_schvalovaci_rize/poskytovatele_spotrebiteleskeho_uveru/download/zakladni_info_podnikatele_zsu.pdf

Investiční společnosti a fondy

- Základní předpis, zákon č. 240/2013 Sb., o investičních společnostech a fondech („ZISIF“)
  - Správní řízení – ČNB má kompetence správního orgánu:
  - Řízení o žádostech (§479-§533)
  - Dohled (speciální ustanovení § 534-598)
  - Přestupky (§599-622a)
  - Vyhláška č. 247/2013 Sb., o žádostech podle ZISIF
-
- Problematika investičních společností a fondů bude blíže rozebrána v 5. týdnu v předmětu Právo finančního trhu I

Penzijní společnosti

- Základní právní úprava – zákon č. 427/2011 Sb., o doplňkovém penzijním spoření a zákon č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem
- V ČR v současné době 8 penzijních společností
- ČNB dohlíží nad penzijními společnostmi
- „dohled v oblasti penzí“
- Více např. zde:
- <https://www.apfcr.cz/zakladni-udaje/>

Obchodníci s cennými papíry a jejich investiční zprostředkovatelé a vázaní zástupci I

- Základní právní úprava v zákoně č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu
- Obchodník s cennými papíry je právnická osoba, která je na základě povolení k činnosti obchodníka s cennými papíry uděleného ČNB oprávněna poskytovat hlavní investiční služby (§ 5)
- Povolení dává ČNB, která je dohledovým orgánem
- Mezi hlavní investiční služby patří zejm. (§4):
  - přijímání a předávání pokynů týkajících se investičních nástrojů,
  - provádění pokynů týkajících se investičních nástrojů na účet zákazníka,
  - obchodování s investičními nástroji na vlastní účet,
  - obhospodařování majetku zákazníka, je-li jeho součástí investiční nástroj, na základě volné úvahy v rámci smluvního ujednání,
- investiční poradenství týkající se investičních nástrojů, a další

Obchodníci s cennými papíry a jejich investiční zprostředkovatelé a vázaní zástupci II

- § 29-32 Investiční zprostředkovatel
- osoba, která je na základě povolení k činnosti investičního zprostředkovatele od ČNB; může poskytovat vybrané hlavní investiční služby; povolení uděluje ČNB (důvěryhodnost, kapitál, plán);
- dohled ČNB
- § 32a – 32k Vázaný zástupce
- ten, kdo je oprávněn na základě zápisu do seznamu u ČNB pro zastoupeného zařídit, a popřípadě i uzavřít, obchody týkající se vybraných hlavních investičních služeb
- Vázaný zástupce vykonává činnosti podle odstavce 1 výhradně pro jednoho zastoupeného na základě smlouvy uzavřené v písemné formě. Zastupovat může obchodníka s cennými papíry, investičního zprostředkovatele, popř. investiční společnost.

ČNB vede seznam vázaných zástupců a zápis provede na základě žádosti zastoupeného; dohled ČNB

Pojišťovny, zajišťovny a pojišťovací zprostředkovatelé I

- Základní právní předpis zákon č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví
- Povolení a dohled provádí ČNB
- uděluje povolení k provozování pojišťovací činnosti podle pojistných odvětví životních pojištění, podle pojistných odvětví neživotních pojištění nebo podle skupin neživotních pojištění
- Požadavky: obchodní plán, základní kapitál, požadavky na odbornost
- § 84 – 87 dohled v pojišťovnictví

Pojišťovny, zajišťovny a pojišťovací zprostředkovatelé II

- Distribuce pojištění a zajištění
- Základní právní předpis zákon č. 170/2018 Sb., o distribuci pojištění a zajištění
- § 5 úprava subjektů, které mohou zprostředkovat pojištění či zajištění
- § 94-106 dohled ČNB
- § 107-118 přestupky

Instituce platebního styku

- Základní právní předpis, zákon č. 370/2017 Sb., o platebním styku
- ČNB má opět funkci dohledového orgánu s kompetencí správního úřadu
- § 5-106 bližší vymezení a úprava subjektů
- § 226 – 236 přestupky
- § 237 – 236 dohled
- Více např. zde:
- <https://www.cnb.cz/cs/dohled-financni-trh/legislativni-zakladna/platebni-instituce-a-instituce-elektronickych-penez/>

Směnárníci

- Základní právní předpis, zákon č. 277/2013 Sb., o směnárenské činnosti
- Vyhláška č. 315/2013 Sb., o směnárenské činnosti
- Směnárenskou činnost mohou provozovat banky, zahraniční finanční, spořitelní a úvěrní družstva za podmínek stanovených zákonem upravujícím činnost spořitelních a úvěrních družstev, směnárníci a Česká národní banka
- Podmínkou výkonu směnárenské činnosti směnárníkem, který může být fyzickou nebo právnickou osobou, je udělení povolení k činnosti směnárníka Českou národní bankou

Audio komentář závěrem

Otázky?

Děkuji za pozornost

JUDr. Johan Schweigl, Ph.D.

Johan.Schweigl@law.muni.cz